

Històries del PORT

El torpediner

Al segle XIX es va batejar com a *torpede* qualsevol artefacte explosiu d'ús marí que servís per malmetre vaixells. En un inici es tractava de càrregues estàtiques i van començar a ser molt usades durant la guerra de Secessió americana. Per llançar aquests explosius s'usaven embarcacions lleugeres i ràpides, que aviat van ser conegudes com a *llanxes torpedineres*. A mesura que els torpedes es van convertir en projectils autònoms propulsats i van adquirir la forma allargada que avui ens és familiar, els torpediners es van adaptar per llançar-los.

MUSEU MARÍTIM DE BARCELONA

La pagaia

Tot i que el nom és d'origen malai, no es tracta de cap objecte exòtic. La pagaia és un rem curt de canya rodona i extrem en forma de pala que s'emprava per impulsar petites embarcacions primitives i que també s'usa actualment en caiacs o piragües. N'hi ha també de dobles, amb una pala a cada extrem.

El misteri del 'Provence'

El mes passat vam parlar dels sistemes de camuflatge dels vaixells per evitar els atacs dels submarins durant les guerres mundials. Un dels vapors que va fer ús d'aquestes tècniques va ser el *Provence*, un paquebot mercant francès de gairebé 118 metres d'eslora que podia transportar 1.200 passatgers, a part de la càrrega. Com que feia port a Marsella, durant la Gran Guerra va estar exposat de ple als atacs alemanys que operaven a la Mediterrània. Tot i que va ser capaç d'esquivar el perill gairebé fins al final del conflicte, el maig del 1918 va rebre l'impacte d'un torpede davant de Palamós.

El capità va reaccionar de pressa. Va girar el timó en direcció a la vila i va organitzar l'evacuació de la tripulació en bots salvavides, mentre l'aigua entrava a través d'un gran forat al buc. Els veïns de Palamós, que havien escoltat espantats el so de l'explosió sense saber de què es tractava, van ser testimonis de l'arribada al moll del vaixell amb la proa enfonsada, tal com es pot veure a la imatge.

Després de rebre una intervenció d'urgència, el *Provence* va poder arribar fins al port de Barcelona, on a partir del 23 de setembre va pujar al dic flotant per dur a terme una reparació completa. Molts curiosos van acostar-se al moll per veure de prop aquell mercant durant els 82 dies que va estar al port. El que no sabien els barcelonins, però, és què s'havia fet del submarí atacant. Era un misteri, del qual la intel·ligència francesa només tenia una pista: un ajudant de marina de Palamós.

Poc abans que el vaixell arribés al port de Barcelona, tres espies francesos van arribar a la vila empordanesa amb l'objectiu de treure l'entrellat de l'atac. Un dels agents era una jove de bellesa excepcional que va fingir treballar per al bàndol alemany. A poc a poc es va guanyar la confiança del mariner sospitos fins que li va confessar que era un agent germànic que havia participat en l'atac des de dins del submarí. Just després de la confessió, en una habitació íntima d'hotel, els tres agents francesos el van detenir.